

2023

Års- berättelse

Vart är världen på väg?

Drottning Elizabeth II beskrev år 1992 det år som gått som ett “annus horribilis” på grund av alla dåliga saker som inträffat. Man skulle kunna säga samma sak om år 2023. Pågående konflikter och krig fortsätter och nya konflikter bryter ut. De flesta inser att försämringen av klimatet redan gått för långt, men de nödvändiga besluten som måste till, verkar ännu vara för svåra att fatta. De demokratiska krafterna kämpar i motvind i många länder. Men, det finns ett uttryck som säger “det är som mörkast före gryningen”, och det är så vi måste tänka och arbeta nu. Vi måste tro att det finns en god framtid, och vi måste framförallt arbeta för att det skall bli så.

I oroliga tider när människor upplever att det finns hotbilder är det naturligt att man söker trygghet. Debatten handlar idag i de flesta länder om hur man med militära medel kan skapa denna trygghet. Och det är förståeligt. Men varje konflikt, varje krig måste någon gång sluta med en uppgörelse, fred. Förhoppningsvis skall det ske på ett sådant sätt att alla parter kan känna sig rättvist behandlade och att alla överenskommelser blir långsiktigt hållbara. Fredsarbete och diplomati måste därför hela tiden ges tillräckliga resurser. Ålands fredsintituts arbete har alltid varit viktigt, men nu när världen ser ut som den gör är det ännu viktigare att det finns lokalt förankrade organisationer som hela tiden lyfter fram fredsarbetet och respekten för internationella avtal och konventioner.

I och med att Finland inklusive det demilitariserade Åland blev medlem i NATO har det uppstått en debatt om demilitariseringen kan bestå i den nya geopolitiska verkligheten. Det var därför bra att president Niinistö beställde en juridisk utredningen om Ålands internationella särställning och rättsliga frågor som gäller Åland av utrikesministeriet. Utredningens resultat var lugnande för självstyrelsen och demilitariseringen. De internationella avtalen skall respekteras.

Statsrådets gåva till Självstyrelsens 100 års jubileum var en donationsprofessur vid Åbo Akademi under 10 år. Det är en juridisk professur med inriktning på självstyrelse och autonomi. Att det blev fredsintitutets direktör Sia Spiliopoulou Åkermark som var mest meriterad till tjänsten känns naturligt och innebär att professuren fått den bästa möjliga innehavaren. Samtidigt är det naturligtvis en stor förlust för Ålands fredsintitut att mista sin mångåriga direktör och ledare. Sia har inte bara varit direktör för Ålands fredsintitut utan också med åren vuxit fram som den naturliga auktoriteten som alla som haft frågor om demilitariseringen och minoritetsfrågor kunnat vända sig till. Vi önskar Sia lycka till med sina nya utmaningar och hoppas på ett fortsatt gott samarbete.

Susann Simolin är från och med februari 2024 ny direktör för Ålands fredsintitut. Susann fick tjänsten i hård konkurrens med flera mycket väl kvalificerade sökande. Hon har arbetat många år redan inom institutet och har goda förutsättningar att kunna driva verksamheten vidare på ett framgångsrikt och förtroendeingivande sätt tillsammans med de övriga i personalen.

Intresset för fredsintitutets verksamhet och erfarenhet har stadigt ökat de senaste åren. Sökandet efter möjligheter och hopp pågår hela tiden och besöken kommer från alla världsdelar. Trots en dystur bild av världen i min inledning, hoppas jag vi snart, tack vare alla goda krafterns gemensamma insatser, skall kunna säga att det här året var “annus mirabilis”, ett år när många goda saker inträffat.

Roger Nordlund, styrelseordförande

”Växande intresse, växande relevans och växande behov”

Trenden som vi började skönja redan tidigare fortsatte under året. Det rör sig om ett stort intresse för Åland, för den kunskap och de praktiska erfarenheter som finns på fredsinstitutet och för Ålandsexemplets potential internationellt.

Under år 2023 har fredsinstitutet haft 38 besök från hela världen, ibland med tiotals gäster. Civilsamhällsorganisationer, forskare, studenter, diplomater, tjänstemän, politiker och journalister är några av de som besöker oss. Det betyder ibland flera besök i veckan. Förfrågningarna från medier har varit så många att även styrelsen och seniorrådgivare har hjälpt till. Vi märker att det finns ett fortsatt stort behov att förklara Ålandsexemplets olika beståndsdelar i en föränderlig omvärld och i ett bredare sammanhang.

Kastelholmssamtal om fred nådde hundratals människor, deltagare som ville få kunskap och samtala om kopplingarna mellan fred, krig och pengar. Många är de som har lyssnat på det inspelade samtalet och podcasts i efterhand. Mer än 90 ansökningar från hela världen lämnades in till vårt gästforskarprogram Åland Peace Fellow.

År 2023 har fredsinstitutet ordnat eller medverkat i 26 dialogmöten och seminarier på och utanför Åland. Det är särskilt roligt när vi ordnar lyckade evenemang tillsammans med andra, såsom seminarierna ’Fakta för bra beslut’ i samarbete med Nätverket för hållbar kunskapsutveckling på Åland. Det är lika inspirerande när vi har möjlighet att medverka i välbesökta samtal i Finland och Sverige, men också i Köpenhamn, Cambridge eller Madrid.

Finns det alls någon mening med internationellt samarbete, avtal och rättsstatens principer när världen är farlig och de våldsamma konflikterna blir fler? Är det inte naivt att förespråka fredliga lösningar? Det är frågor som vi ibland får av besökare och journalister. Det korta svaret är att det alltid behövs framförhandlade överenskommelser och regler om vi även i fortsättningen önskar leva i samhällen som inte kapitulerar för våldet som det enda styrningsverktyget. Det långa svaret finns i all vår mångsidiga verksamhet.

Sia Spiliopoulou Åkermark
Fredsinstitutets direktör

Lotta Angegård

Verksamhetsledare för Rädda Barnen på Åland. Tidigare ungdomskon-sulent, kulturkonsulent, sekreterare för språkrådet vid Ålands landskapsregering, projektledare och utredare.

Jean Banyanga-Nubaha

Teologidoktor och församlings-pastor i Vasa.

Nina Fellman

Vice ordförande. Lagtingsledamot och tidigare minister vid Ålands landskapsregering. Hon har en fil. mag. och är journalist till yrket. Nina var aktiv i Ålands fredsförenings styrelse när fredsinstitutet grundades.

Styrelsens ledamöter

Marcus Koskinen-Hagman

Fil.dr i teologi och religionsvetenskap, rektor vid Ålands lyceum. Han sitter med i UNESCO:s kommitté och utvecklings-och hållbarhetsrådet.

Anders Lidén

Ambassadör och tidigare utrikesråd vid Sveriges utrikesdepartement, har bl.a varit chef för Sveriges FN-delegation i New York.

Lia Markelin

Fil.dr. Samhällsanalytiker vid tankesmedjan Magma i Helsingfors.

Roger Nordlund

Ordförande. Medlem i självstyrelsepolitiska nämnden. Tidigare lagtingsledamot, lantråd, vice lantråd och finansminister i Ålands landskapsregering samt talman i Ålands lagting.

Hanna Ojanen

Forskningsdirektör vid Tammefors universitet och docent vid Försvarshögskolan och Helsingfors universitet.

Wille Valve

Pol.mag i folkrätt, fil. kand i ryska och rysk litteratur. Ordförande för Moderat Samling för Åland, styrelseordförande för Ålands hälso-och sjukvård, lagtingsledamot, ordförande för lagtingets delegation vid BSPC.

Forskarrådets ledamöter

Gunilla Herolf

Ordförande. Fil.dr, expert i frågor om europeisk integration och säkerhetspolitik.

Kjell-Åke Nordqvist

Professor i internationella relationer med inriktning mot fredsbyggande och mänskliga rättigheter vid Enskilda högskolan i Stockholm.

Katja Creutz

Programdirektör för global säkerhet vid Utrikespolitiska institutet i Finland. Juris dr. från Helsingfors universitet.

Åland Peace Fellow 2023

Clifford Okwany: ”Viljan att lära mig är min drivkraft”

2023 års Peace Fellow, den tredje i rad, heter Clifford Okwany och kommer från Kenya. I september satte han för första gången sin fot på åländsk mark – och sedan var han installerad på fredsinstitutet under hösten. Denna intervju gjorde vi med honom när han precis landat.

Cliff försöker alltid hålla fast vid det goda.

– Jag drivs av en passion att få lära mig nya saker och letar i varje ny situation efter vad det kan vara, säger han.

Den nyfiken har han alltid haft. Däremot har han inte alltid gillat skolan.

Statsvetaren och doktoranden vid Nairobis universitet växte upp i de östra delarna av den kenyanska huvudstaden som nummer tre i en syskonskara på nio.

Han säger att hans systrar var mycket smartare än han.

– Jag var lite mer mammas pojke och jag tyckte inte alls om skolan, speciellt inte att de tvingade mig att göra olika saker och att jag inte själv fick välja. Ändå, lustigt nog, var jag den enda av oss syskon som läste vidare på universitetet.

Hans intresse för säkerhet tog honom till slumområdena i iMajengo och Mathare och han arbetade även med nomader

i norra Kenya.

– För ett barn som växer upp i Norge eller på Åland är frånvaron av hot definitionen på säkerhet, men för ett barn som växer upp i slummen är definitionen på säkerhet frånvaro av rädsla. Lyckas du övervinna din rädsla, överlever du. Men där, negligerade av de som bestämmer, finns mycket att vara rädd för och många radikala försöker utnyttja situationen och värva medlemmar, säger Cliff som genom sitt arbete kom i kontakt med fyra norska praktikanter som var på ett utbytesprogram och arbetade i St Johns i Community Centre i Majengo. En av utbytesstudenterna, Elisabeth Kaasa Hønsvall, och hennes föräldrar Ingeborg och Jan Einar Karlsen bjöd Cliff till Norge 2008, och senare 2014–2016 tog han sin magisterexamen i internationella relationer vid NMBU, Ås.

– Min norske professor Stig Jarle Hansen blev min hjälte. Han är expert på de frågor inom säkerhetsstudier som intresserar mig. Jag jobbar fortfarande med honom och jag har numera en grupp människor i Norge som jag kan kalla för min norska familj.

Så, varför Åland?

– Det var förra året som jag fick syn på annonsen. Eller det var snarare en kompis i USA som skickade den till mig. Allt jag kom över om den åländska demilitariseringen och Ålandsexemplet intresserade mig. Sedan när jag fick Sias mejl om att jag blivit utvald bland 90 sökande, hoppade jag upp och ner. Så glad blev jag.

Clifford Okwany

Åland Peace Lecture

Årets Åland Peace Lecture hölls den 23 oktober inför FN-dagen, denna gång som ett lunchseminarium på Hotell Arkipelag.

Åland Peace Fellow Clifford Collins Omondi Okwany höll en välbesökt och uppskattad presentation om gränssäkerhet vid Afrikas horn, med särskilt fokus på situationen för de nomada stammar som rör sig kring och över gränserna i Etiopien, Uganda och Somalia.

Okwany beskrev sitt eget långvariga forskningsarbete i dessa regioner med anekdoter och bilder och kopplade det till bredare samhällsfrågor och analys. Åland Peace Lecture 2023 gav nya perspektiv på hur olika man kan se på gränser och hantera konflikter vid gränser.

Året i korthet

Året har bjudit på många spännande möten, intressanta besök och givande samtal om fred, minoriteter, autonomier och icke-våldslösningar. Under våren fick vi flera besök av finska, nordiska och internationella journalister. Frågorna berörde främst den åländska demilitariseringen och olika konflikter. Kastelholmssamtalen var omtyckta och välbesökta. På sommaren var vi bland annat i Berlin och diskuterade territoriell autonomi. Under hösten deltog vår forskningskoordinator Petra Granberg i Imagine Forum på Island, där fredsfrågor var centrala.

Kunskap är en central del av vår verksamhet, både att häma in, vidareutveckla och förmedla.

7

nätverksträffar

Lunchseminarium om restorativ rättvisa

5

lunchseminarier arrangerades lokalt på Åland och internationellt har Ålands fredsinstitut representerats genom personalens deltagande vid

9

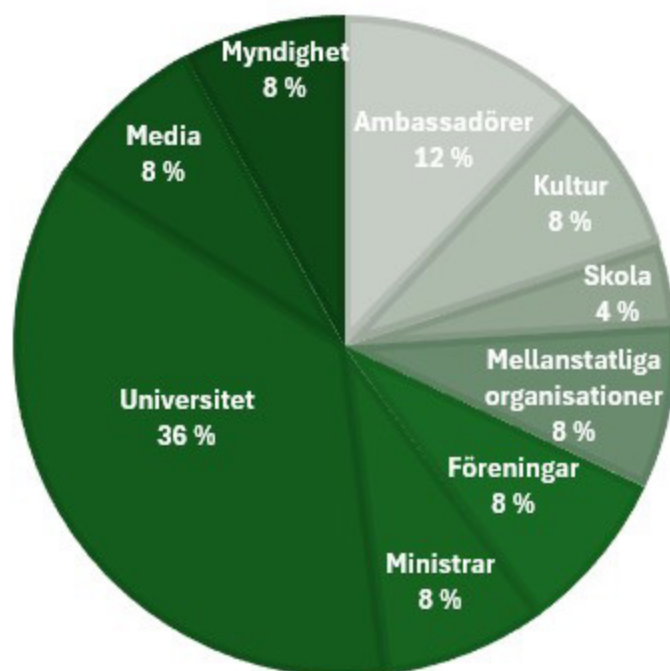
seminarier

Franska ambassadören på besök

30

internationella besök

BESÖKARE 2023

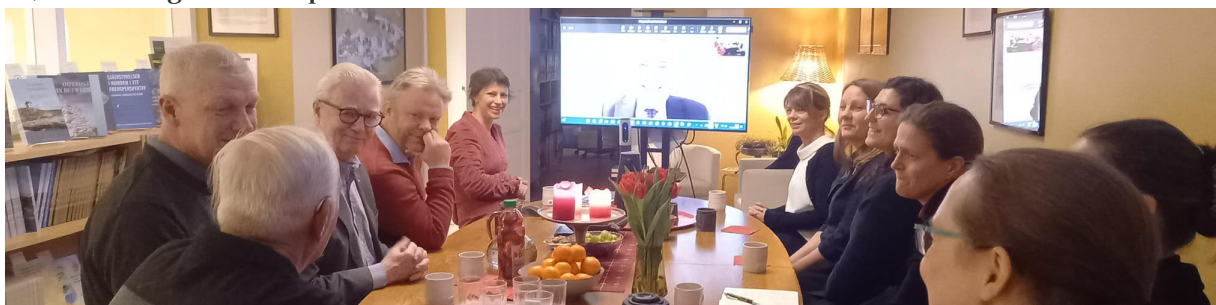

Vi pratar om Ålandsexemplet. Utöver besök håller vi också en e-kurs i samarbete med Öppna högskolan på Åland. I år hade vi

20

anmälda till e-kursen Ålex – om territoriell autonomi och kofliktlösning.

Året avslutades med ett digitalt frukostmöte den 22.12 med Pekka Haavisto, fredsinstitutets styrelse, seniorrådgivare och personal.

Kastelholmssamtalen 2023

”Fred, krig och pengar, pengar, pengar”. Titeln är en anspelning på ABBA:s stora hit, men också en markering av den förändring i prioriteringar kring militära utgifter och vapenindustri som skett den senaste tiden i många länder. Den nionde upplagan av fredssamtal på Kastelholms slott gav därför utrymme att kritiskt reflektera över huruvida den globala handeln misslyckats med att genom relationer länder emellan uppnå fred, och vad som egentligen är drivkraften bakom militärindustrin.

Kastelholmssamtalen är återkommande samtal om fred, under beskydd av Finlands tidigare president Tarja Halonen. Samtalen hålls alltid i anslutning till Ålands demilitariseringsdag den 30 mars. Arrangör är Ålands fredsinstitut. Platsen för samtalen är Kastelholms slott i Sund och Alandica Kultur och Kongress i Mariehamn. 2023 års samtal livestreamades och kan ses på vår hemsida: www.peace.ax

Torsdagen den 30 mars arrangerades Ålands fredsinstitut för nionde gången ”Kastelholmssamtal om fred” på Åland, som består av två delar. Först hölls ett samtal på Kastelholms slott med årets slottspanel, bestående av Nan Tian, forskare vid Stockholms internationella fredsforskningsinstitut, Peter Wiklöf, verkställande direktör och koncernchef vid Ålandsbanken och Neta

C. Crawford, professor i internationella relationer vid Oxfords universitet. Moderator var fredsInstitutets direktör Sia Spiliopoulou Åkermark.

Hur kan man tänka kring en fredligt hållbar ekonomi? Vad kostar det att föra krig? När är ekonomin en orsak till krig? När är ekonomin en främjare av fredligt samarbete? Vad skulle det kosta att göra en omställning av ekonomin till fredligt hållbar? Detta var några av de många frågorna som diskuterades.

Krigssystemet utgår från en fundamental tro om människans natur som aggressiv och oförmögen till mellanmänsklig tillit. Från en sådan utgångspunkt föds institutioner såsom väpnade styrkor, militärindustri samt skatterna och skattesystemet som betalar och stöder dessa båda, menade Neta Crawford.

Krigssystemets kontrast är enligt henne fredssystemet med en annan människosyn som botten – att vi också har en omsorgsnatur och förmåga att lösa konflikter till förmån för ett system av icke-våldslösningar, demokrati och rättsstat.

Trots orosmomenten ligger optimismen, enligt Nan Tian, i det faktum att vi på en makroekonomisk nivå som mänsklighet är i en mycket bättre situation än på flera årtionden: minskad fattigdom, inkomstutjämning, tillgång till hälsovård och utbildning, uppskattad livslängd. Ålandsbanken kallar sig en ”relationsbank”, och på den här grunden resonerade Peter Wiklöf om det som pågår inom den globala ekonomin idag – de flesta är överens om att vi för att stävja inflation behöver tillväxt, och tillväxten kommer från de globala relationerna i form av globalisering, som just nu skadas svårt av ekonomisk krigsföring.

Nytt för 2023 var att slottssamtalet hölls på engelska. Det direktsänds även online och spelas in och textades i efterhand.

Efter slottssamtalet fortsatte samtalens andra del med diskussionen i rundabordsformat i

foaljen på Alandica. Likt tidigare år föregicks samtalen av podcastserien ”Inför Kastelholmssamtalen” och poddgästerna var även 2023 års rundabordsdeltagare, nämligen Åbo Akademi-professorn i nationalekonomi Edvard Johansson, EU-affärsspecialisten Julia Lindholm och kulturjournalisten Fredrik Sonck. Katarina Fellman, själv nationalekonom, ledamot i fredsInstitutets styrelse och direktör för Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB), ledde rundabordssamtalet. Rundabordssamtalet tar avstamp i slottssamtalens idéer.

I utvärderingen efter Kastelholmssamtalen ansågs evenemanget av publiken både vara lyckat och intressant. Många närvarade både på slottet och på Alandica och tyckte samtalen var viktiga och aktuella. 63,6 % tyckte samtalen gav nya insikter, 68,2 tyckte podcastserien ”Inför Kastelholmssamtalen” gav mervärde och 100 % av de som svarade på utvärderingen ansåg att eventet motsvarade deras förväntningar.

Tack till våra samarbetspartner för ett lyckat Kastelholmssamtal 2023.

E-tidskriften Jass 2023

Nummer 1: Globala intressen, polarisering och territoriella utmaningar

Årets första nummer kom i maj 2023 och innehåller teman som rollen för en mellanstatlig, internationell organisation (ASEAN), möjligheterna för icke-statliga aktörer i Mellanöstern och Nordafrika (MENA) och effekterna av stormaktskonkurrens på interna statliga och intra-statliga territoriella intressen.

Nummer 2: Conference proceedings: Regional säkerhet i norr, kärnvapenrisker och möjliga lösningar

Detta specialnummer är ett samarbete mellan Ålands fredsinstitut och Pugwash Conferences on Science and World Affairs, som började som ett webinarium i januari och resulterade i konferensbidrag som samlades till JASS nummer 2 i augusti 2023. Numret innehöll reflektioner om Natos roll och medlemskap, det spända militära landskapets effekter för Arktis och miljön samt utsikter för nedrustning.

Journal of Autonomy and Security Studies – JASS – fredsinstitutets open access, vetenskapligt granskade e-tidskrift belyser teman som rör fred och säkerhet ur perspektivet autonomi, demilitarisering och minoritetsskydd. JASS publiceras enbart på engelska.

Digital kurs om autonomi

Den engelskspråkiga onlinekursen “Territorial Autonomy as a Resource for Diversity & for Conflict Resolution – Lessons with the Åland Example as one point of departure” gavs ånyo under hösten 2023. Kursen startade fullsatt och de 20 deltagarna kom från många håll i världen – sex tidszoner behövde beaktas när schemat skulle läggas.

Syftet med kursen är att öka medvetenheten och intresset för territoriella lösningar och Ålandsexemplet samt att sprida fredsinstitutets och andras forskningsresultat. Deltagarna får en bred kunskapsbas om territoriell autonomi ur flera perspektiv, baserat på Ålandsexemplet och dess komponenter. Kursen, som ges på engelska, består av fem moduler som diskuterar självstyrelselösningar i förhållande till bland annat självbestämmande, minoritetsrättigheter, språk, kultur och identitet, säkerhetsaspekter, regional integration och konfliktlösning. Kursen ger eleverna tillgång till unika skriftliga och audiovisuella resurser, digitala seminarier och diskussioner.

Ansvariga lärare var institutets direktör, professor Sia Spiliopoulou Åkermark och doktor Alexander Osipov, och därtill fanns en assisterande lärare, doktorand Susann Simolin. Förutom kursens tre lärare anlätades fem externa gästföreläsare. I modulen om identitet och kulturella dimensioner talade docent Janne Holmén om historieskrivning och identitetsskapande på Åland och andra öar i Östersjön. I modulen om säkerhetsfrågor föreläste polismästare Johan Pawli om polisens roll på självstyrda och demilitariserade Åland.

Kursen gavs återigen i samarbete med Öppna Högskolan på Åland och ger 5 ECTS-poäng för dem som slutför alla moduler. På förfrågan kan de enskilda kursmodulerna delges även andra intresserade.

Fredsinstitutets gästforskare Clifford Okwany bidrog med en föreläsning om gränsrelationer i östra Afrika i modulen om internationella relationer och regional integration. I modulen om redskap för konfliktlösning talade doktor Felix Schulte om territoriell autonomi och konfliktlösning medan doktor Elçin Aktoprak berättade om den kurdiska frågan och möjliga lösningar.

Fredsfast

Ålands fredsinstituts helägda dotterbolag Fredsfast AB har under verksamhetsåret genomfört planerade underhållsarbeten i enlighet med bolagets renoveringsplan. Den planerade fasadmålningen av huvudbyggnaden har fortsatt och den östra gaveln målades under sommaren.

I samarbete med tidigare stadsarkitekt Sirkka Wegelius planerades den fortsatta målningen av ”trapphuset” och nedre entréhallen. Färgsättningen följer en liknande färgskala som i fredsinstitutets utrymmen, som är typisk jugendstil från 1920 – 1930 talet. Projektet kunde förverkligas med stöd från Folke Wickströms minnesfond.

Styrelsen för Fredsfast AB har varit sammansatt av ordförande och tillika verkställande direktör för bolaget Roger Nordlund, Barbro Sundback, Mirjam Lukola och Bror Myllykoski. Erika Sjölund, GR, har varit bolagets revisor. Ordinarie bolagsstämma hölls i Ålands fredsinstitut 01.06.2023. **Bror Myllykoski** är fastighetsansvarig

Seminarier 2023

Under året arrangerade fredsinstitutet många, välbesökta seminarier. Vi testade lite olika koncept. Det blev ett digitalt seminarium, fyra lunchseminarier, ett frukostseminarium och ett kvällsseminarium.

Den åländska demilitariseringen ”Vad är myter och vad är sanningar?”

Den åländska demilitariseringen har med jämna mellanrum ifrågasatts sedan den trädde i kraft för 167 år sedan. Under 2023 var debatten igång igen och frågorna många: Vilka avtal vilar den på? Kan Finlands regering på egen hand bestämma att avskaffa den? Hur ska vi tänka kring värnplikten? Är vi naiva om vi tror på att Åland kan fortsätta vara fredens öar?

Eftersom fredsinstitutet forskat om Ålands ställning inklusive demilitarisering i över 30 år och har kunskap och erfarenhet i dessa frågor, valde vi att anordna seminarier ”Den åländska demilitariseringen – Vad är myter och vad är sanningar?”, där institutets direktör direktör Sia Spiliopoulou Åkermark, juris doktor och docent i internationell rätt, redde ut vad som är myter och sanningar i ett samtal med fredsinstitutets informatör Liz Lindvall.

Seminarier hölls vid två tillfällen på Mariehamns stadsbibliotek. Första gången den 31 maj som ett frukostseminarium och den andra gången den 21 september som ett kvällsseminarium. Bägge seminarier var välbesökta och i den efterföljande frågestunden var engagemanget stort.

Nu finns även en inspelning av kvällsseminariet på vår Youtube-kanal som hittas via vår hemsida www.peace.ax.

Digitalt seminarium

Pugwash Conferences on Science and World Affairs arrangerade den 26 januari tillsammans med Ålands fredsinstitut ett onlineseminarium om regional säkerhet i de nordliga områdena. Flera experter från olika länder, discipliner och institutioner diskuterade de olika aktörerna, riskerna med den nuvarande konfrontationssituationen och möjliga sätt att samarbeta för att minimera dessa risker. Sia Spiliopoulou Åkermark, direktör vid Ålands fredsinstitut, var en av seminariets talare. Seminariet bestod av två sessioner, en om Östersjön och en om Arktis.

Lunchseminarier

Fyra lunchseminarier hölls i Kaptenssalen på hotell Arkipelag under året. Därtill även Åland Peace Lecture. Först ut var filosofen och historikern Jonas Ahlskog, docent från Åbo Akademi, med seminariet den 7 februari "Fakta för bra beslut". Behövs fakta i politiken och i beslutsfattande? Det anordnades av KUT-nätverket som institutet är en del av.

Fakta för bra beslut

Under supervalåret 2023 ville KUT-nätverket i en serie evenemang just lyfta frågor kring kunskap inom beslutsfattande. Ett andra seminarium på samma tema anordnades den 14 september av nätverket med titeln "Fakta för bra beslut- där miljö och ekonomi möts". Denna gång var det Siv Sandberg, universitetslärare och forskare i offentlig förvaltning vid Åbo Akademi, Bengt Kriström, professor i naturresursekonomi vid Sveriges lantbruksuniversitet i Umeå och Tony Cederberg, marinbiolog och amanuens vid Åbo Akademis forskningsstation Husö biologiska, som deltog.

Kan man reparera orättvisor? Den frågan ställde sig Pia Slögs, generalsekreterare för Finlands Forum för Medling rf:s internationella program när hon höll sitt seminarium om restorativ rättvisa den 26 april.

Det sista lunchseminariet för året hölls av Lisa Glybchenko, entreprenör och initiativtagare till Color Up Peace-projektet, den 21 november. Hon fokuserade på frågan om hur vi kan utforma och använda digital teknik och digital konst för att stödja olika former av fredsarbete.

Lisa Glybchenko

Forskaråret 2023

Kunskapsutveckling och forskning är viktiga delar i fredsinstitutets arbete. Det behövs både kunskap och samarbeten för att hitta fredliga lösningar som utvecklar våra samhällen.

Forskningen på Ålands fredsinstitut bedrivs i egen regi och i samarbete med lokala och internationella nätverk. Fokus ligger på frågor om självstyrelse(r), minoriteter, säkerhet och icke-våld med Åland och dess särställning som utgångspunkt.

Fredsinstitutets forskarråd vägleder det vetenskapliga arbetet och har en kvalitetssäkringsfunktion.

Forskarrådet valde ut årets gästforskare Cliff Omondi Okwany från Kenya, bland mer än 90 ansökningar för Åland Peace Fellow programmet.

I juni 2023 träffades forskare från hela världen för en workshop om territoriell autonomi. Workshopen ordnades i ett samarbete mellan Ålands fredsinstitut och Finlandsinstitutet i Berlin. Där skapades även det informella nätverket GANG, Global Autonomy Network Group. Ett bloggsymposium med titel 'The Many Faces of Autonomy' publicerades i samarbete med International Association of Constitutional Law och EURAC. Ett hybridseminarium med Dr Felix Schulte, seniorforskare vid ECMI, ordnades av GANG-nätverket i november.

Forskarrådet möter Johan Ehn

Workshop i Berlin

Medlingsbyrån

Rekordmånga ärenden under 2023

Samarbetet med andra myndigheter har under år 2023 burit frukt såtillvida att Ålands medlingsbyrås behandlade ärenden vid slutet av 2023 låg på det högsta antalet någonsin – 72 ärenden (jfr 2022, som fortfarande kan räknas till pandemiår: 33 och ”normalåret” 2019: 60). Av dessa har en majoritet lett till medling (58 %) och avtal. Den allra vanligaste typen av brott som förekommer i medling är liksom tidigare våldsbrott.

Temat för Ålands medlingsbyrå under 2023 har varit medling med barn och unga. I samband med att Pia Slögs från Finlands forum för medling höll lunchseminarium i Ålands fredsinstitutets regi den 26.4 hölls också en nätverksträff på Folkhälsan för dem som jobbar med ungdomar på Åland på temat ”Unga och konflikthantering” i samarbete med Ung resurs. Flera medlarträffar hållits med barn och unga som tema, däribland en träff tillsammans med Brottsofferjourens frivilliga med Tanja Rönberg från Barnens internet som gäst. Medlingsbyrån har under året vid flera tillfällen blivit inbjudan att tala om medling i skolor.

Medling är en avgiftsfri, lagstadgad tjänst, öppen för alla i Finland. Ansvarig myndighet för medling i brott och vissa tvister i Finland är Institutet för hälsa och välfärd (THL). På Åland har Ålands fredsinstitut genom avtal med THL i uppdrag att tillhandahålla medlingstjänster genom Ålands medlingsbyrå. Medlingen kan ses som ett komplement till en rättsprocess och ett sätt för parterna att komma till tals och få en förståelse för händelsernas uppkomst och konsekvenser.

Ålands medlingsbyrås halvtidstjänst delades under 2023 likt föregående år mellan Petra Granholm, medlingsansvarig och Mirjam Lukola, medlingshandledare.

Samarbetet med Rädda barnen har också lett till att Ålands medlingsbyrå för andra året i rad höll en workshop för Rädda barnens sex barnkonventionspiloter. Årets utvecklingsdag för medlare på svenska i Finland innehöll en session om gatumedling med Stationens barns Tomas Luoto och Timo Kyllönen.

I september stod Ålands medlingsbyrå värd för de medlingsansvarigas årliga träff. Deltog gjorde ett 30-tal personer från Institutet för hälsa och välfärd, Justitieministeriet, Stationens barn och förstås medlingsbyråerna runtom i Finland. Medlingshandledare deltog i utvecklingsdagar för medlingshandledare i mars med tema den nya lagstiftningen angående sexualbrott i Finland och i november med tema ungdomsbrottslighet, vårdnadshavares och intressebevakares roll i medling samt gängvåld och radikalisering som fenomen. Den av ministeriet föreslagna begränsningen av medling i våld i nära relationer var ett stort ämne under dagarna. Förutom dessa ämnen gavs information om medlingens planerade förflyttning från THL till Justitieministeriet planerad till 2026.

I slutet av år 2023 hade Ålands medlingsbyrå ett 20-tal aktiva medlare, däribland sex med specialutbildning i medling i ärenden som rör våld i nära relation.

Annina Berglund

–ny projekt-och administrationsansvarig

Annina Berglund tillträdde tjänsten som projekt- och administrationsansvarig den första december 2023. Hon ansvarar för Kastelholmssamtalen, Ålands Peace Fellow samt utvecklingen av finansieringsansökningar och Fredsfonden.

Annina är Ekonomie Magister från Åbo Akademi, med redovisning som huvudämne och handelsrätt som långt biämne. Hon kommer senast från Ålands Idrottsförbund, där hon genomförde en utredning av medlemservice och intern administration, med förslag om effektivisering. Från tidigare roller tar hon med sig en lång erfarenhet av riskhantering inom försäkring och revision, samt projektledning, systemansvar, finansiell rapportering och processutveckling.

Annina talar svenska, engelska och finska, och lite franska och spanska.

De mänskliga resurserna

Personalen är fredsinstitutets stora resurs, med sina kunskaper, idéer, kontakter och enträgna arbete. Den anställda personalen, knappt fem heltidstjänster (inklusive medlingsbyrån) arbetar med stöd från styrelsen, forskarrådet, seniorrådgivare och många samarbetspartners och nätverk där institutet deltar. Institutet kan härmed ses som en nod där många fredsfrämjande ansträngningar sammanstrålar.

Samarbete och långsiktighet förutsätter tid för omvärldsbevakning, kunskapsinhämtning, samtal och uppföljning. Hårt arbete måste åtföljas av möjlighet till återhämtning och vila. Under år 2023 har nya arbetsvillkor tagits fram och företagshälsovården har utvärderats för att stärkas f.o.m. år 2024.

Fredsinstitutet har rekryterat flera nya medarbetare under året, inklusive en ny direktör från februari 2024. Det är fint att så många sökanden finner att fredsinstitutet är en spännande och attraktiv arbetsplats.

Sia Spiliopoulou Åkermark

Direktör.

Petra Granholm

Forskningskoordinator och medlingsansvarig.

Mirjam Lukola

Organisationssekreterare och medlingshandledare.

FredsInstitutets personal

Liz Lindvall

Vikarierande informatör.

John Knight

Biblioteks-och arkivansvarig.

**Linn Simonson
Anna Lind Bengtsson
Annina Berglund**

Projektansvariga och projektledare för Kastelholmssamtalen.

Susann Simolin

Informationsansvarig (tjänstledig) och forskare.

Årets praktikanter

Karolina Lax

Media- och evenemangspraktikant under våren 2023. Hon hjälpte till med bl. a. Kastelholmssamtalen. Hon studerar en master i International Law and Human Rights vid Åbo Akademi.

Ebere Christopher

Forskningspraktikant under hösten 2023. Ursprungligen från Nigeria, Ebere studerar en master i fredsmäklning och konfliktforskning vid Åbo Akademi och deltog i institutets e-kurs.

Freya Roe

Freya är utbildad arkeolog och kommer ursprungligen från USA. Under hösten skapade Fredspromenaden en stadsvandring som fokuserar på Ålands fredliga historia och miljö.

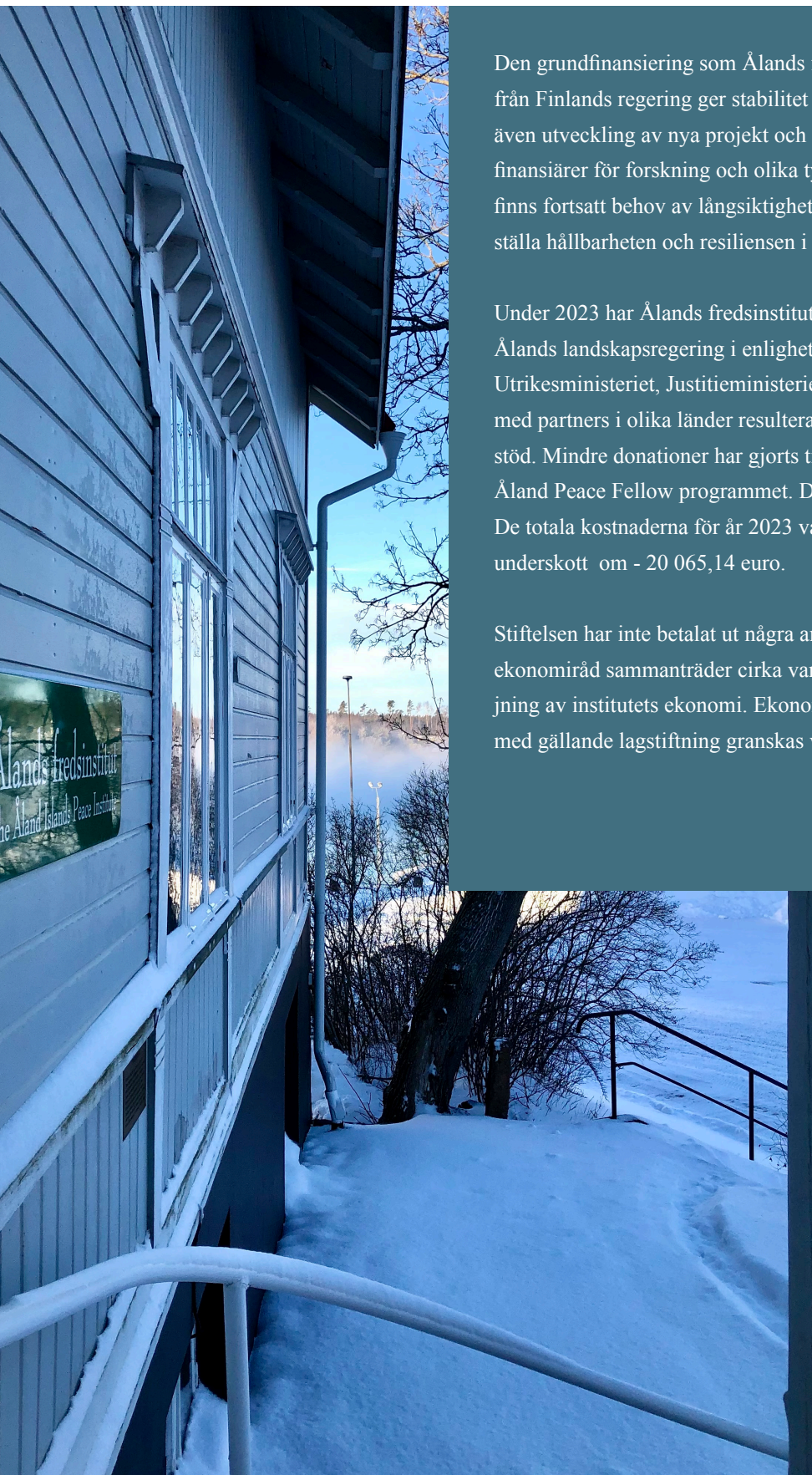

Ekonomi

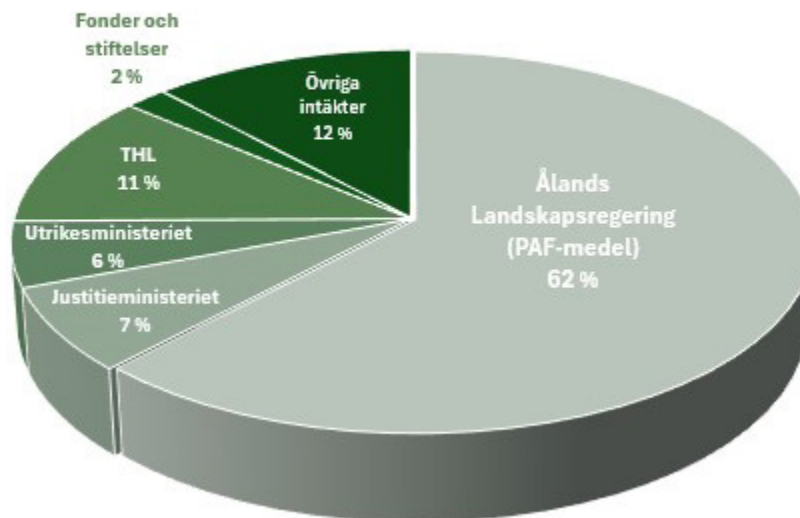
Den grundfinansiering som Ålands fredsinstitut erhåller från landskapet Åland och från Finlands regering ger stabilitet åt institutets grundfunktioner. Det möjliggör även utveckling av nya projekt och ansökningar om ytterligare medel från andra finansiärer för forskning och olika typer av projekt och samarbetsansningar. Det finns fortsatt behov av långsiktighet i planeringen och finansieringen för att säkerställa hållbarheten och resiliensen i institutets arbete.

Under 2023 har Ålands fredsinstitut erhållit verksamhets- och projektstöd från Ålands landskapsregering i enlighet med ett fyraårigt ramavtal (2022-2025), från Utrikesministeriet, Justitieministeriet och Svenska kulturfonden m.fl. Samarbeten med partners i olika länder resulterat i intäkter i form av sålda tjänster och projektstöd. Mindre donationer har gjorts till fredsfonden och möjliggör det internationella Åland Peace Fellow programmet. De totala intäkterna under året 363 627,00 euro. De totala kostnaderna för år 2023 var 383 691,00 euro. Resultatet för 2023 blir ett underskott om - 20 065,14 euro.

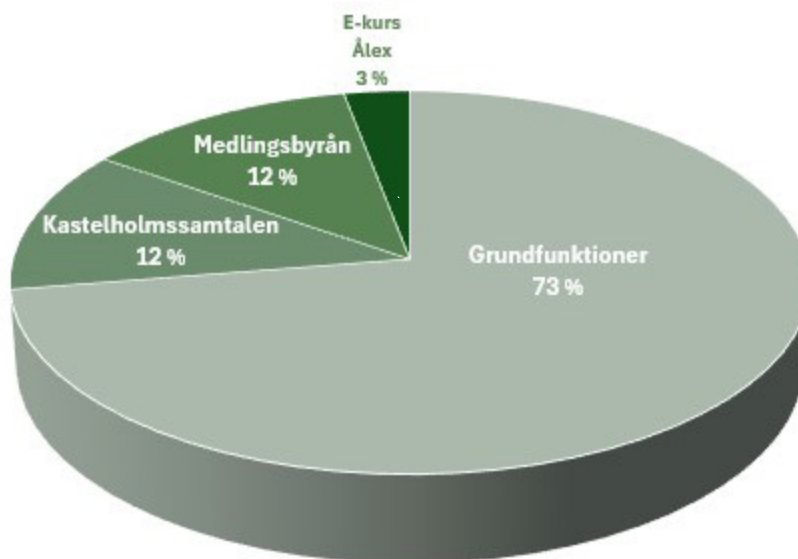
Stiftelsen har inte betalat ut några arvoden till styrelsens ledamöter. Fredsinstitutets ekonomiråd sammanträder cirka varannan månad och vid behov oftare för uppföljning av institutets ekonomi. Ekonomirutinerna revideras regelbundet. I enlighet med gällande lagstiftning granskas verksamheten av en extern revisor.

Intäkter 2023

Kostnader 2023

Nyhetsbrev

Fredsinstytutet sänder per e-post gratis nyhetsbrev till prenumeranter 4-5 gånger per år. För prenumeration, registrera dig på www.peace.ax

Bibliotek

Fredsinstytutets bibliotek är specialiserat på litteratur som berör freds-och konfliktfrågor med fokus på minoriteter, självstyrelse och säkerhet samt genusfrågor. Böckerna ingår i den allåländska biblioteksdatan.

Islandsbesök

Besök från Korea

Besöksmottagande

Fredsinstytutet tar emot grupper eller enskilda politiker, tjänstemän, medborgarorganisationer, journalister med intresse för Ålandsexemplet internationella relevans.

Grundkonceptet inkluderar en presentation av Ålandsexemplet, dess historia, komponenter och lärdomar samt Ålands fredsinstutts roll och agenda. Presentationer tar cirka en timme och erbjuds på svenska och engelska, främst av informationsansvariga och forskningskoordinatn.

Litauens och Kanadas ambassadörer

Ålands fredsfond

FREDSARBETE BEHÖVS

Ålands fredsfond är inrättad av Ålands fredsinstitut med ändamål att stödja fredsarbete.

Fredsfondens medel används för att främja aktiviteter såsom utbyten och gästforskarvistelser med fokus på fredliga lösningar.

Tack för ditt stöd!

ÅLANDS FREDSFOND

IBAN: FI22 6601 0001 2091 54

BIC: AABAFI 22

peace.ax